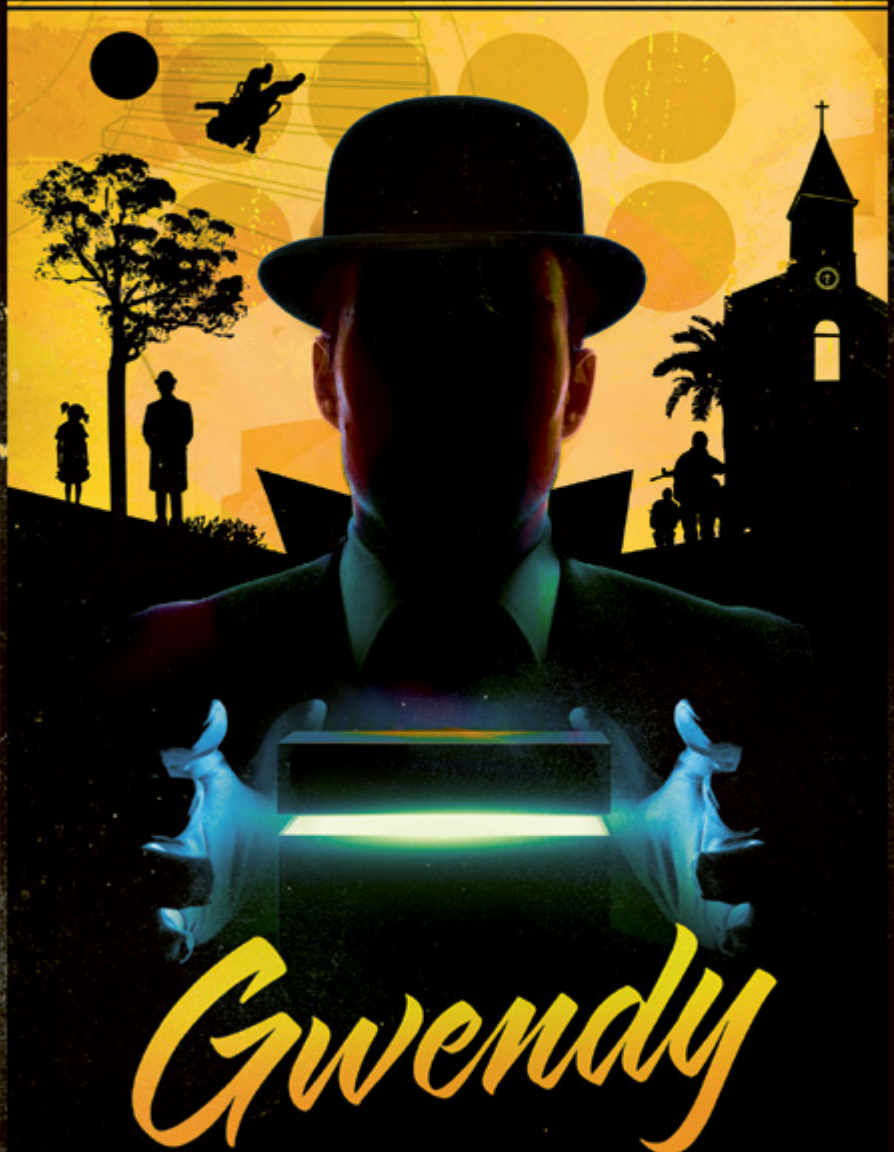

STEPHEN KING
RICHARD CHIZMAR

TAMMI

STEPHEN KING
JA
RICHARD CHIZMAR

Gwendy

Suomentanut Einari Aaltonen

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

GWENDYN LIPAS

Englanninkielinen alkuteos *Gwendy's Button Box* ilmestyi Yhdysvalloissa 2017.
Copyright © 2017 by Stephen King and Richard Chizmar
Published by agreement with Stephen King, c/o The Lotts Agency, Ltd.,
New York and Licht & Burr Literary Agency, Copenhagen.
Suomenkielinen laitos © Tammi ja Einari Aaltonen 2023

GWENDYN LUMOTTU SULKA

Englanninkielinen alkuteos *Gwendy's Magic Feather* ilmestyi Yhdysvalloissa 2019.
Copyright © 2019 by Richard Chizmar
Esipuhe © 2019 by Stephen King
Published by agreement with Stephen King, c/o The Lotts Agency, Ltd.,
New York and Licht & Burr Literary Agency, Copenhagen.
Suomenkielinen laitos © Tammi ja Einari Aaltonen 2023

GWENDYN VIIMEINEN TEHTÄVÄ

Lainauksen J. R. R. Tolkienin romaanista *Taru sormusten herrasta* suomentanut Kersti Juva
Lainauksen *Star Trek* -tv-sarjan alkusanoista suomentanut Antero Helasvuo
Englanninkielinen alkuteos *Gwendy's Final Task* ilmestyi Yhdysvalloissa 2022.
Copyright © 2022 by Stephen King and Richard Chizmar
Published by agreement with Stephen King, c/o The Lotts Agency, Ltd.,
New York and Licht & Burr Literary Agency, Copenhagen.
Suomenkielinen laitos © Tammi ja Einari Aaltonen 2023

Taike on tukenut teoksen suomentamista.

GWENDY-TRILOGIA

Suomenkielinen laitos © Tammi ja Einari Aaltonen 2023
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.
Painettu EU:ssa
ISBN 978-952-04-5217-9

G W E N D Y N
L I P A S

1

Castle Rockin kaupungista Castle View'hun on kolme eri reittiä: valtatie 117, Pleasant Road ja Itsemurhaportaat. Tänä kesänä 12-vuotias Gwendy Peterson on kavunnut kallionkylkeä pitkin mutkittelevat ja lujien (joskin paikoin ruostuneiden) rautapulttien koossa pitämät portaat joka päivä – aivan, myös sunnuntaisin. Gwendy nousee kävellen ensimmäiset sata askelmaa, hölkkää seuraavat sata ja pakottautuu juoksemaan viimeiset sata viisi, rynnistää hullun lailla kuin ehdokas kohti vaalipäivää – kuten hänen isällään on tapana sanoa. Portaiden yläpäässä hän kumartuu kasvot punoittaen ottamaan tukea polvista, hiukset liimautuvat poskiin hikisinä tukkoina (viimeisellä etapilla poninhäntä aina purkautuu, vaikka hän sitoisi sen kuinka tiukalle) ja hän puuskuttaa kuin vanha kuormajuhta. Pientä kehitystä on kuitenkin tapahtunut. Kun hän suoristautuu ja katsoo vartaloaan, hän näkee lenkkitossujensa kärjet. Se ei onnistunut vielä kesäkuussa viimeisenä koulupäivänä, joka sattui myös olemaan hänen viimeinen päivänsä Castle Rockin alakoulussa.

Paita on liimautunut ihoon, mutta muutoin hänellä on hyvä olo. Vielä kesäkuussa hänestä oli tuntunut portaiden yläpäässä siltä että hän saisi kohta sydänkohtauksen. Hän kuulee läheisellä leikkikentällä telmivien lasten huutoja. Vähän kauempaa kuuluu, kuinka alumiininen maila iskeytyy palloon isompien lasten baseballjoukueen harjoittellessa Labor Dayn hyväntekeväisyysottelua varten.

Gwendy on juuri pyyhkimässä silmälasejaan nenäliinalla, jota pitää tarkoitusta varten sortsiensa taskussa, kun häntä puhutellaan:

”Hei tyttö. Tulehan hetkeksi tänne. Sinun ja minun olisi hyvä pitää palaveri.”

Gwendy laittaa lasit silmilleen ja sumea maailma terävöityy jälleen. Varjoisalla penkillä lähellä Castle View’n ulkoilualueelle johtavaa polkua istuu mies, jolla on mustat farkut, puvuntakki ja ylhäältä napittamaton valkoinen paita. Päässään hänellä on pieni ja tyylikäs musta hattu. Aikanaan Gwendy näkisi painajaisia tuosta hatusta.

Mies on ollut samalla penkillä joka päivä tällä viikolla ja lukenut samaa kirjaa (*Painovoiman sateenkaarta*, joka on paksu, järkälemäinen teos), mutta ei ole ennen tätä päivää sanonut mitään. Gwendy katsoo miestä epäluuloisesti.

”En saisi jutella tuntemattomien kanssa.”

”Hyvä neuvo.” Mies näyttää hänen isänsä ikäiseltä eli noin 38-vuotiaalta, ei hullumman näköinen, mutta mustan puvuntakin pitäminen lämpimänä elokuisena aamuna saa Gwendyn ajattelemaan, että mies saattaa olla sekopää. ”Sait neuvon äidiltäsi, vai mitä?”

”Isältä”, Gwendy sanoo. Hänen täytyy kulkea miehen ohi päästäkseen leikkikentälle, ja jos tyyppi tosiaan on sekopää, tämä saattaisi käydä häneen käsiksi, mutta hän ei ole erityisen kovasti huolissaan. Päivä on jo valjennut, leikkikenttä on lähellä ja täynnä väkeä, eikä hän ole enää hengästynyt.

”No siinä tapauksessa”, mustatakkinen mies sanoo, ”saanen esittäytyä. Olen Richard Farris. Ja sinä olet –?”

Hän on kahden vaiheilla, mutta päättää sitten, että nimen kertominen ei ole vaarallista. ”Gwendy Peterson.”

”Se siitä. Nyt tunnemme toisemme.”

Gwendy pudistaa päätään. ”Nimet eivät ole tuntemista.”

Mies kallistaa päätään taaksepäin ja nauraa. Nauru on valloittavaa ja huokuu aitoa huumorintajua, joten Gwendyn on pakko hymyillä. Hän pysyttelee silti vähän matkan päässä.

Mies osoittaa häntä sormipistoolilla: Pam. ”Hyvin lohkaistu. Sinussa on ytyä, Gwendy. Mikä nimi se tuollainen muuten on?”

”Yhdistelmä. Isä halusi antaa minulle nimeksi Gwendolyn – se oli mummini nimi – ja äiti Wendy *Peter Panin* henkilöhaamon mukaan. Joten he tekivät kompromissin. Oletteko täällä lomailemassa, herra

Farris?” Se tuntuu todennäköiseltä. He ovat sentään Mainessa ja Mainea markkinoidaan lomamaana. Niin lukee autojen rekisterikilvissäkin.

”Niin voi sanoa. Matkustelen siellä täällä. Vietän viikon Michiganissa, seuraavan Floridassa, sitten menen ehkä Coney Islandille syömään chilihodarin ja ajamaan vuoristoradalla. Olen samoilija ja Amerikka on vaelluspiirini. Pidän silmällä tiettyjä ihmisiä ja käyn silloin tällöin tarkistamassa, mitä heille kuuluu.”

Klink, kuuluu mailan osuessa palloon leikkikentän takana, sitten yleisö hurraa.

”No, oli mukava jutustella kanssanne, herra Farris, mutta minun täytyy nyt –”

”Jää vielä hetkeksi. Olet nimittäin yksi ihmisistä, joita olen pitänyt silmällä viime aikoina.”

Sen pitäisi kuulostaa pahaenteiseltä (ja kuulostaakin hitusen), mutta mies hymyilee edelleen naurunsa jäljiltä silmät tuikkien, ja jos hän on oikeasti ahdistelija, hän salaa sen hyvin. Varmaan etevimmät ahdistelijat ovat hyviä salaamaan todellisen luontonsa. Käyhän seittiin, sanoi hämähäkki karpäselle.

”Minulla on sinusta teoria, neiti Gwendy Peterson. Parhaiden teorioiden tapaan se on muodostunut tarkan seurannan pohjalta. Haluatko kuulla sen?”

”No vaikka.”

”Huomaan, että olet vähän pullean puoleinen.”

Ehkä mies huomaa Gwendyn pingottuvan, koska hän kohottaa kättään ja pudistaa päätään kuin sanoakseen *maltahan vielä*.

”Saatat pitää itseäsi peräti lihavana, koska tässä meidän maassamme työtöillä ja naisilla on outoja käsityksiä siitä, miltä he näyttävät. Media... tiedätkö, mitä tarkoitan medialla?”

”Joo. Sanomalehtiä, televisiota, *Timea* ja *Newsweekiä*.”

”Tismalleen. Aivan. Mediassa sanotaan: ’Tytöt, naiset, voitte olla, mitä haluatte tässä uudessa ja uljaassa, tasa-arvoisessa maailmassa, kunhan vain pystytte näkemään varpaanne, kun seisotte suorassa.’”

Mies on tosiaan tarkkaillut minua, Gwendy ajattelee, koska niin minä teen joka päivä päästyäni portaiden laelle. Hän punastuu. Hän

ei voi sille mitään, mutta punastuminen on pelkkää pintaa. Sen alla lymyää ehtaa mitä sitten? -uhmaa. Alun perin juuri se oli saanut hänet kuntoilemaan portaissa. Se ja Frankie Stone.

”Teoriani on, että joku naljaili sinulle painostasi tai ulkonäöstäsi, tai molemmista, joten päätit ottaa ohjat omiin käsiisi. Osunko oikeaan? Ehkä en ihan napakymppiin, mutta maalitauluun kuitenkin?”

Ehkä siksi, että mies on vieras, Gwendy huomaa kertovansa tälle sen, mistä ei ole pukahtanut mitään äidilleen ja isälleen. Tai ehkä se johtuu miehen sinisistä silmistä, joissa tuikkii uteliaisuus ja kiinnostus mutta joissa ei näy jälkeäkään ilkeydestä – ei ainakaan hänen mielestään. ”Koulussa on yksi poika, Frankie Stone, joka alkoi haukkua minua Goodyeariksi. Tiedättehän, niin kuin –”

”Niin kuin ilmalaiva, aivan, tiedän Goodyear-ilmalaivan.”

”Joo. Frankie on iljettävä.” Gwendy harkitsee, kertoisiko miehelle, kuinka Frankie patsastelee ympäri leikkikenttää ja hoilottaa *Frankie Stonen seisokki on kivikova sokki!* mutta päättää pitää suunsa kiinni.

”Pari muuta poikaa alkoi käyttää haukkumanimeä ja sen jälkeen jotkut tytöt. Eivät ystäväni vaan muut. Se oli kuudennella luokalla. Yläkoulu alkaa ensi kuussa, ja... no...”

”Olet päättänyt, että tämä nimenomainen haukkumanimi ei seuraa sinua sinne”, Richard Farris sanoo. ”Ymmärrän. Sinä kasvat vielä pituutta.” Mies silmäilee häntä mutta ei mitenkään karmivalla tavalla. Pikemminkin tutkivasti. ”Arvelen, että sinusta saattaa tulla 178- tai 180-senttinen. Pitkä tytöksi.”

”Kasvupyrahdyks alkoi jo”, Gwendy sanoo, ”mutten jää odottamaan.”

”Aivan, niin kuin ounastelin”, Farris sanoo. ”Et jää odottamaan ja voittelemaan, vaan käärit hihat. Tartut härkää sarvista. Ihailtavaa. Juuri siksi halusin tutustua sinuun.”

”Herra Farris, oli mukavaa jutustella kanssanne, mutta nyt minun täytyy mennä.”

”Ei. Jäähän vielä hetkeksi.” Mies ei enää hymyile. Hänen kasvonsa ovat ankarat ja siniset silmät näyttävät muuttuneen harmaiksi. Hattu

langettaa otsalle ohuen, tatuoinnilta näyttävän varjon. ”Minulla on sinulle jotakin. Lahja. Koska olet valittu.”

”En ota vastaan mitään vierailta ihmisiltä”, Gwendy sanoo. Nyt häntä vähän pelottaa. Ehkä enemmänkin kuin vain vähän.

”Nimet eivät ole tuntemista, olen samaa mieltä siitä, mutta emme ole ventovieraita, sinä ja minä. Tunnen sinut ja tiedän, että lahjani on kuin sinulle tehty. Se sopii nuorelle ihmiselle, jolla on jalat tiukasti maassa. Gwendy, tunsin sinut kauan ennen kuin näin sinut. Ja siinä sinä nyt olet.” Mies siirtyy penkin toiseen päähän ja taputtaa istuinta. ”Istuuduhan viereeni.”

Gwendy kävelee penkille ja hänestä tuntuu siltä kuin hän olisi unessa. ”Aiotteko... Herra Farris, haluatteko te satuttaa minua?”

Mies hymyilee. ”Ai kouria? Retuuttaa puskiin ja tehdä sinulle pahaa?” Hän osoittaa polun yli reilun kymmenen metrin päähän. Siellä on kolmisenkymmentä lasta yllään Castle Rockin päiväkerhon t-paita ja neljä ohjaajaa, jotka pitävät vahtia kun lapset laskevat liukumäkeä, keinuvat ja kiipeilevät. ”Sellainen tuskin onnistuisi minulta. Sitä paitsi en ole seksuaalisesti kiinnostunut nuorista tytöistä. Itse asiassa en ole ollenkaan kiinnostunut nuorista tytöistä, mutta kuten jo sanoin – tai ainakin vihjasin – sinä olet eri maata. Istuuduhan nyt.”

Gwendy tottelee. Hiki on jäähtynyt hänen ihollaan. Hän kuvittelee, että puheistaan huolimatta mies yrittää seuraavaksi suudella häntä piittaamatta lapsista ja teini-ikäisistä ohjaajista leikkikentällä vähän matkan päässä. Mutta mies ei tee niin. Sen sijaan hän kurkottaa penkin alle ja vetää esiin kangaskassin, jossa on kiristysnyörit. Hän avaa kassin ja ottaa sieltä kauniin mahonkisen lippaan. Puu hohtaa niin täyteläisen ruskeana, että Gwendy erottaa pieniä punaisia läikkiä syvällä lakan alla. Lipas on noin neljäkymmentä senttiä pitkä, kolmisenkymmentä senttiä leveä ja viitisentoista senttiä syvä. Gwendy haluaa lippaan omakseen saman tien eikä vain siksi, että se on niin kaunis. Hän haluaa sen, koska se on hänen. Kuin jokin todella arvokas ja kaivattu esine, joka on kadonnut niin kauan sitten, että on melkein unohtunut mutta lopulta löytynyt uudestaan. Aivan kuin hän olisi omistanut sen toisessa elämässä, jossa hän oli prinsessa tai vastaavaa.

”Mikä se on?” Gwendy kysyy vaimeasti.

”Lipas”, mies vastaa. ”Sinun lippaasi. Katso.”

Mies kallistaa sitä ja Gwendy näkee sen päällä pieniä nappeja, kuusi kahdessa rivissä ja yksittäinen kummassakin päässä. Kahdeksan nappia yhteensä. Parittaiset ovat vaaleanvihreä ja tummanvihreä, keltainen ja oranssi sekä sininen ja violetti. Toinen päätynapeista on punainen. Toinen puolestaan musta. Lippaan kummassakin päässä on lisäksi pieni vipu ja keskellä jokin kiinni olevan aukon tapainen.

”Nappeja on todella työlästä painaa”, Farris sanoo. ”Täytyy käyttää peukaloa, runnoa oikein voimalla. Se on vain hyvä juttu, usko pois. Ei sovi töppäillä nappien kanssa, ei todellakaan. Ei etenkään mustan kanssa.”

Gwendy on unohtanut, että miestä olisi ehkä syytä pelätä. Lipas kiehtoo häntä, ja kun Farris kohottaa sitä, hän ottaa sen vastaan. Hän on odottanut sen olevan painava – mahonki on sentään tiivistä puuta ja ties mitä lipas pitää sisällään – mutta se ei ole. Sitä voisi nostella pelkillä sormenpäillä. Hän hivelee kiiltäviä, hieman kuperia nappeja ja melkein tuntee, kuinka värit hohtavat hänen ihollaan.

”Miksi? Mitä niiden painamisesta seuraa?”

”Keskustelemme siitä myöhemmin. Keskity toistaiseksi pieniin vipuihin. Niistä vetäminen on paljon helpompaa kuin nappien painaminen. Se onnistuu pikkusormella. Kun vedät vasemmanpuoleisesta – punaisen napin vierellä olevasta – lippaasta pullahtaa pieni eläimen muotoinen suklaakuvio.”

”Minä en –” Gwendy aloittaa.

”Et ota vastaan makeisia ventovierailta, tiedän”, Farris sanoo ja muljauttaa silmiään tavalla, joka saa Gwendyn kikattamaan. ”Eikö se asia ole jo käsitelty?”

”En aikonut sanoa niin. En syö suklaata, niin minun piti sanoa. En tänä kesänä. Miten saan pudotettua painoa, jos mässytän makeisia? Kun aloitan, siitä ei tule loppua, uskokaa pois. Ja suklaa on pahinta. Olen varsinainen suklaaholisti.”

”Haa, lippaan suklaat ovat erityisiä”, Richard Farris sanoo. ”Ne ovat pieniä, eivät juuri karkkiraetta suurempia ja todella makeita...”

mutta kun syöt yhden, et halua enää toista. Sen sijaan ruoka maisuu, mutta et santsaa mitään. Eikä sinun tee mieli muita karkkeja. Ei etenkään myöhäisillan lihottavia herkkuja.”

Ennen tätä kesää Gwendyllä oli tapana tehdä tuntia ennen nukkumaanmenoa maapähkinävoi-vahtokarkkileipiä, joten hän tietää, mistä Farris puhuu. Lisäksi hänellä on aina kova nälkä aamulenkien jälkeen.

”Kuulostaa omituiselta laihdutustuotteelta”, Gwendy sanoo. ”Selaiselta, josta tulee täysi olo ja sen jälkeen kova pissahätä. Mummini kokeili sellaista ja viikon päästä hän alkoi voida pahoin.”

”Ei. Tämä on pelkkää suklaata. Mutta puhdasta. Aivan muuta kuin kaupan suklaapatukat. Maista.”

Gwendy on kahden vaiheilla mutta ei pitkään. Hän sujauttaa pikkurillinsä vivun ympärille – se on turhan pieni muilla sormilla käytettäväksi – ja vetää. Aukko avautuu. Esiin liukuu kapea puinen hylly. Sillä on suklaajänis, ei paljon karkkiraetta suurempi. Juuri niin kuin herra Farris sanoi.

Gwendy noukkii suklaan ja ihastelee sitä. ”Vau. Miten hieno turkki. Ja korvat! Kuinka söpöt pienet silmät.”

”Aivan”, Farris sanoo. ”Kaunis, vai mitä? Sujautapa se suuhusi! Nopeasti!”

Gwendy tottelee sen enempää harkitsematta, ja makeus tulvii hänen suuhunsa. Farris on oikeassa, Hershey-patukka ei ole koskaan maistunut näin hyvältä. Mikään ei ole koskaan maistunut näin hyvältä. Ihana maku ei ole vain hänen suussaan, vaan se leviää kaikkialle päähän. Suklaan sulaessa hänen kielellään pikkuruinen hylly liukuu takaisin lippaaseen ja aukko sulkeutuu.

”Onko hyvää?” Farris kysyy.

”Mmm.” Sen enempää Gwendy ei pysty sanomaan. Jos tämä olisi tavallista karkkia, hän olisi kuin rotta tieteellisessä kokeessa ja nykisi pientä vipua, kunnes se hajoaisi tai kunnes suklaita ei enää tulisi. Mutta hän ei halua toista suklaata. Ja hänestä tuntuu siltä, ettei hän pistäydy leikkikentän toisella puolella olevaan kahvilaan jäähilejuomalle. Hänellä ei ole ollenkaan nälkä. Hän...

”Oletko tyytyväinen?” Farris kysyy.

”Olen!” Prikulleen. Hän ei ole koskaan ollut näin tyytyväinen, ei edes silloin kun täytti yhdeksän ja sai polkupyörän syntymäpäivälahjaksi.

”Hyvä. Huomenna haluat varmaan uuden suklaan ja voit hyvin ottaa sellaisen, koska sinulla on lipas, ainakin toistaiseksi.”

”Kuinka monta suklaaeläintä lippaassa on?”

Vastaamisen sijaan Farris kehottaa Gwendyä vetämään vivusta lippaan toisessa päässä.

”Tuleeko siitä vetämällä erilaista karkkia?”

”Kokeile niin saat tietää.”

Gwendy sujauttaa pikkusormensa pienen vivun ympärille ja vetää. Hylly liukuu jälleen ulos aukosta ja tällä kertaa sillä on kookas kolikko, niin kiiltävä, että kun aamun valo heijastuu hopeasta, hänen täytyy siristää silmiään. Hän poimii kolikon ja hylly liukuu takaisin lippaaseen. Kolikko tuntuu painavalta hänen kämmenellään. Siinä on naisen sivukuva. Naisella on päässään tiaran tapainen. Alapuolella on puolikaarella tähtiä ja niiden välissä vuosiluku: 1891. Naisen yläpuolella lukee *E Pluribus Unum*.

”Tuo on Morgan-hopeadollari”, Farris selittää opettavaiseen sävyyn. ”Melkein viisitoista grammaa puhdasta hopeaa. Sen loi herra George Morgan, joka oli vain kolmekymmentävuotias, kun hän kaiversi Anna Willess Williamsin, philadelphialaisen opettajan, muotokuvan kolikon niin kutsutulle ’kruunapuolelle.’”

”Se on kaunis”, Gwendy hengähtää ja sitten – hyvin vastahakoisesti – hän tarjoaa kolikkoa Farrisille.

Mies ristii käsivarret rinnalleen ja pudistaa päätään. ”Gwendy, se ei ole minun. Vaan sinun. Kaikki lippaasta tuleva on sinun – suklaakuviot ja kolikot – koska lipas on sinun. Morgan-dollarin tämänhetkinen keräilyarvo on muuten hitusen alle kuusisataa dollaria.”

”E-en voi pitää sitä”, Gwendy sanoo. Oma ääni kuulostaa kaukaiselta hänen korvissaan. Hänestä tuntuu siltä kuin hän voisi pyörtyä (samalta kuin silloin kun hän alkoi juosta Itsemurhaportaita ylös kaksi kuukautta sitten). ”En tehnyt mitään ansaitakseni sen.”

”Kaikki aikanaan.” Farris ottaa mustan takkinsa taskusta vanhanaikaisen taskukellon. Siitä heijastuu auringonsäteitä Gwendyn silmiin,

tällä kertaa hopeisten sijaan kultaisia. Farris avaa kellon kannen ja vilkaisee viisareita. Sitten hän palauttaa kellon takaisin taskuunsa. "Aikani alkaa käydä vähiin, joten katsohan nyt nappeja ja kuuntele tarkkaan. Sopiiko?"

"K-kyllä."

"Laita ensin hopeadollari taskuusi. Se häiritsee keskittymistäsi."

Gwendy tottelee. Hän tuntee kolikon reittäen vasten, tuhdin pyörylän.

"Gwendy, montako mannerta maapallolla on? Tiedätkö?"

"Seitsemän", hän vastaa. Se opetettiin kolmannella tai neljännellä luokalla.

"Aivan. Mutta koska Etelämanner on käytännössä asumaton, se ei ole edustettuna tässä, paitsi tietenkin mustan napin muodossa, mutta siitä tuonnempana." Farris alkaa napautella paririvin kuperia nappeja kevyesti yhtä kerrallaan. "Vaaleanvihreä: Aasia. Tummanvihreä: Afrikka. Oranssi: Eurooppa. Keltainen: Australia. Sininen: Pohjois-Amerikka. Violetti: Etelä-Amerikka. Pysytkö kärryillä? Menikö jakeluun?"

"Meni." Gwendy vastaa epäröimättä. Hänellä on aina ollut hyvä muisti, yhtäkkiä hänen mieleensä pälkähtää mieleton ajatus, että hänen syömänsä ihana suklaakuvio auttaa häntä keskittymään entistäkin paremmin. Hän ei tiedä, mitä tämä kaikki tarkoittaa, mutta muistaako hän, mikä väri edustaa mitäkin mannerta? Ehdottomasti. "Mikä punainen on?"

"Mitä tahansa haluat", Farris vastaa, "ja sinä takuulla haluat, lippaan omistaja haluaa aina. Se on normaalia. Halu tietää ja tehdä asioita on ihmislajille kaikki kaikessa. Tutkimusmatkailu, Gwendy! Sairaus ja parannuskeino samassa paketissa!"

En ole enää Castle Rockissa, Gwendy ajattelee. Olen päässyt johonkin niistä paikoista, joista tykkään lukea. Ihmemaa Oziin, Narniaan tai Hobittilaan. Tämä on uskomatonta.

"Pidä mielessäsi", Farris jatkaa, "että punainen nappi on ainoa, jota voit käyttää useammin kuin kerran."

"Entä musta nappi?"

"Se on kaikki", Farris vastaa ja nousee jalkeille. "Koko hoito. Jättipotti, kuten isäsi sanoisi."

Gwendy katsoo Farrisian silmät ammollaan. Isä tosiaan sanoo niin.
”Mistä tiedätte, että isäni –”

”Anteeksi keskeytys, tämä on tönkyä, mutta minun pitää nyt mennä. Pidä huolta lippaasta. Se antaa lahjoja, mutta ne ovat pieni korvaus vastuusta. Ja pidä varasi. Jos vanhempasi löytävät sen, hukut kysymystulvaan.”

”Voi luoja, tosiaan”, Gwendy sanoo ja nauraa kihertää vaimeasti. Hänestä tuntuu siltä kuin hän olisi saanut iskun mahaansa. ”Herra Farris, miksi uskoitte lippaan minun haltuuni? Miksi juuri minun?”

”Tähän maailmaamme on kätkeyty”, Farris sanoo ja katsoo Gwendyä yläviistosta, ”mahtavia asevarikkoja, jotka voisivat tuhota kaiken elämän koko planeetalta miljoonaksi vuodeksi. Niistä vastaavat miehet ja naiset esittävät tuon saman kysymyksen itselleen joka päivä. Sinun haltuusi siksi, että olit paras vaihtoehto tässä paikassa tällä kertaa. Pidä huolta lippaasta. Kehotan sinua olemaan varovainen. Älä anna vanhempiesi tai kenenkään muunkaan löytää sitä. Ihmiset ovat uteliaita. Kun he näkevät vivun, he haluavat vetää siitä. Ja kun he näkevät napin, he haluavat painaa sitä.”

”Mutta mitä tapahtuu, jos he painavat nappia? Mitä tapahtuu, jos minä painan?”

Richard Farris tyytyväinen vain hymyilemään, hän pudistaa päätään ja suuntaa jyrkänteelle, jonka partaalla on kyltti: **VAARA! PÄÄSY KIELLETTY ALLE 10-VUOTIAILTA ILMAN AIKUISEN VALVONTAA!** Hän kääntyy. ”Kuule! Miksi näitä kutsutaan Itsemurhaportauksiksi?”

”Siksi että eräs mies hyppäsi niiltä vuonna 1934 tai jotain”, Gwendy vastaa. Hän pitää lipasta sylissään. ”Sitten neljä tai viisi vuotta sitten eräs nainen hyppäsi portailta. Isäni mukaan kaupunginvaltuusto harkitsi niiden purkamista, mutta valtuutetut ovat republikaaneja ja republikaanit vihaavat muutosta. Niin isäni ainakin sanoo. Yksi valtuutetuista sanoi, että portaat ovat paikallinen nähtävyys ja että itsemurha noin kolmenkymmenenviiden vuoden välein ei ole kovin paha juttu. Hän sanoi, että jos itsemurhista tulisi villitys, he pohtisivat asiaa uudemman kerran.”

Farris hymyilee. ”Pikkukaupungit! Hurmaavia paikkoja!”

”Vastasin kysymykseenne, vastatkaa te nyt minun! Mitä tapahtuu, jos painan näistä napeista? Esimerkiksi mitä tapahtuu, jos painan Afrikka-nappia?” Ja heti kun hänen peukalonsa koskettaa tummanvihreää nappia, hänelle tulee hinku – ei hillitön mutta selvästi havaittava – painaa sitä ja ottaa asiasta selvää.

Farrisin hymy muuttuu virneeksi. Ei erityisen miellyttävä ilme, Gwendy Peterson ajattelee. ”Miksi kysyt, vaikka tiedät jo vastauksen?”

Ennen kuin Gwendy ehtii sanoa muuta, Farris suuntaa portaita alas. Gwendy istuu hetken penkillä, sitten hän nousee seisomaan, pyrähtää ruosteiselle tasanteelle ja tähyää portaisiin. Vaikka Farrisilla ei ole ollut tarpeeksi aikaa päästä alas asti – ei lähellekään – mies on tiessään. Tai melkein. Puolivälissä portaikkoja, noin sadanviidenkymmenen rautaportaan päässä, lojuu Farrisin pieni musta hattu joko hylättynä tai päästä pudonneena.

Gwendy palaa penkille ja laittaa lippaan – se on nyt hänen – nyörillä suljettavaan kangaskassiin, sitten hän laskeutuu portaat ja pitää koko matkan kiinni kaiteesta. Kun hän tulee pienen pyöreän hatun luo, hän harkitsee sen nostamista, mutta sen sijaan potkaiseekin sen portailta alas ja katsoo, kuinka se putoaa maahan rikkaruohojen keskelle. Kun hän palaa paikalle myöhemmin samana päivänä, hattua ei enää näy.

On elokuun 22. päivä vuonna 1974.

2

Äiti ja isä käyvät molemmat töissä, joten kun Gwendy avaa Carbine Streetin varrella sijaitsevan pienen, perinteiseen tyyliin rakennetun kotitalonsa oven, hän saa olla jonkin aikaa omissa oloissaan. Hän sujauttaa lippaan sänkynsä alle ja antaa sen olla siellä kymmenen minuuttia, sitten hän tajuaa, että se on huono piilo. Hän pitää huoneensa kutakuinkin siistinä, mutta äiti imuroi siellä välillä ja vaihtaa vuodevaatteet lauantaiaamuisin (äidin mukaan Gwendyn pitäisi kolmetoista täytettyään alkaa itse huolehtia lakanoiden vaihtamisesta – varsinainen syntymäpäivälahja). Äiti ei saa löytää lipasta, koska äidit haluavat tietää kaiken.

Seuraavaksi Gwendy harkitsee ullakkoa, mutta mitä jos vanhemmat päättävät viimeinkin siivota siellä ja pitää pihamyyjäiset sen sijaan, että vain puhuvat siitä? Sama pätee varastotilaan autotallin yläpuolella. Gwendyn mieleen palkkää ajatus (hän alkaa saada tuntumaa aikuisiän reunaehtoihin, joista tulisi myöhemmin puuduttava tosiasia): salaisuudet ovat ongelma, kenties suurin ongelma kaikista. Ne painavat mieltä ja vievät tilaa maailmassa.

Sitten hän muistaa takapihan tammen ja rengaskeinun, jota hän ei juurikaan enää käytä – 12-vuotiaat eivät enää leiki lastenleikkejä. Tammen juuripahkuroiden lomassa on onkalo. Hänellä oli tapana ahtautua sinne leikkiessään piilosta ystäviensä kanssa. Nyt hän ei enää mahdu onkaloon (*Arvelen, että sinusta saattaa tulla 178- tai 180-senttinen*, oli herra Farris sanonut), mutta onkalo on juuri sopiva lippaan kätöksiksi, ja kangaskassi suojaisi sateelta. Jos tulisi rankkasade, hänen pitäisi hakea lipas turvaan.

Hän työntää sen onkaloon ja suuntaa takaisin taloon, mutta sitten hän muistaa hopeadollarin. Hän palaa tammen luo ja sujauttaa kolikon kassiin lippaan viereen.

Gwendy kuvittelee, että kotiin tultuaan vanhemmat huomaavat hänen käyttäytyvän jotenkin eri tavalla, oudosti, mutta niin ei käy. He keskittyvät omiin asioihinsa niin kuin aina – isä on töissä vakuutusyhtiössä ja äiti sihteerin hommissa Castle Rockin Fordilla – ja totta kai he juovat pari lasillista. He juovat aina pari lasillista. Päivällisellä Gwendy ottaa yhden annoksen kaikkia antimia, syö lautasensa tyhjäksi, mutta kieltäytyy viipaleesta suklaakakkua, jonka isä oli hakenut Castle Rockin leipomosta työpaikkansa vierestä

”Voi luoja, oletko sinä sairas?” isä kysyy.

Gwendy hymyilee. ”Luultavasti.”

Hän on varma, että makaisi myöhään valveilla ja pohtisi kohtaamistaan herra Farrisin kanssa ja takapihan tammen juureen kätkeytyä lipasta, mutta niin ei käy. Hän ajattelee: *Vaaleanvihreä on Aasia, tummanvihreä on Afrikka, keltainen on Australia...* Sitten hän nukahtaa ja herää vasta aamulla, kun on aika syödä iso kulhollinen muroja ja hedelmiä ja sen jälkeen käydä juoksemassa Itsemurhaportaat ylös.

Lenkin jälkeen lihaksia kuumottaa ja vatsa kurnii. Hän hakee kangaskassin tammen onkalosta, ottaa esiin lippaan ja vetää pikkusormellaan vasemmanpuoleisesta vivusta punaisen napin vierestä (*mitä tahansa haluat*, herra Farris vastasi, kun hän kysyi siitä). Aukko avautuu ja hylly liukuu ulos. Sillä on suklaakilpikonna, pieni mutta täydellinen, kilpi on ihmeellisen yksityiskohtainen. Hän sujauttaa kilpikonnan suuhunsa. Makeus täyttää suun. Näлкä kaikkoa, tosin lounaan tullen hän syö äidin hänelle tekemän juustomeetvurstivoileivän ja salaattia ranskalaisen kastikkeen kera sekä juo ison lasillisen maitoa. Hän vilkaisee kakunpalaa muovilippaassa. Viipale näyttää hyvältä, mutta se on vain toteava huomio. Samoin hän ajattelisi *Tohtori Outo* -sarjakuva-albumin aukeamasta, mutta ei haluaisi syödä sitä, eikä hän halua syödä kakkuakaan.

Iltapäivällä hän käy pyöräilemässä ystävänsä Oliven kanssa, minkä jälkeen he viettävät loppuiltapäivän Oliven huoneessa. He

kuuntelevat levyjä ja jutustelevat tulevasta lukuvuodesta. Castle Rockin yläkouluun siirtyminen pelottaa ja innostaa heitä.

Kotona ennen vanhempien töistä tuloa Gwendy ottaa lippaan esiin kätköstä ja vetää vivusta, jota alkaisi ajan myötä kutsua rahakammeksi. Mitään ei tapahdu. Aukko ei edes avaudu. No, se ei haittaa. Gwendy ei ole ahne. Se johtuu ehkä siitä, että hän on ainoa lapsi eli hänellä ei ole kilpailijaa. Kun pikkusuklaat loppuvat, hän jää kaipaamaan enemmän niitä kuin hopeadollareita. Hän toivoo, että suklaita tulisi vielä jonkin aikaa, mutta kun ne loppuvat, se ei haittaa. *C'est la vie*, kuten isä toteaa mielellään. Tai *merde, ça*, se tarkoittaa *paska juttu*.

Ennen kuin Gwendy palauttaa lippaan kätköön, hän vilkaisee nappeja ja nimeää mantereet, joita ne edustavat. Hän koskettaa nappeja yksi kerrallaan. Ne vetävät häntä puoleensa. Nappien värit tuntuvat täyttävän hänet, kun hän koskettaa niitä, ja se on hivelevää, mutta hän kavahtaa mustaa nappia. Se on pelottava. Tai... kaikki napit ovat vähän pelottavia, mutta musta on kuin iso ruma luomi, kuin merkki syövästä.

Lauantaina Petersonit ahtautuvat Subaru-farmariinsa ja lähtevät käymään isän siskon luona Yarmouthissa. Yleensä Gwendystä on kivaa käydä siellä, koska Dottie-tädin ja Jim-sedän tyttäret ovat melkein samanikäisiä kuin hän, ja heillä kolmella on aina hauskaa keskenään. Yleensä lauantai-iltaisina on elokuva (tällä kertaa kaksoisnäytös *Pride's Cornerin drive-inissä: Rajut kaverit ja Puhallettu 60 sekunnissa*), ja tytöt makoilevat maassa makuupusseissa jutustelemassa, kun leffa alkaa käydä tylsäksi.

Tälläkin kertaa Gwendyllä on hauskaa, mutta hänen ajatuksensa harhautuvat yhtenä lippaaseen. Mitä jos joku löytää ja varastaa sen? Se on tietenkin epätodennäköistä – varas keskittyisi taloon eikä tonkisi takapihalla seisovan puun juurakkoa – mutta ajatus kalvaa häntä. Osittain se johtuu omistushalusta: lipas on hänen. Osittain siitä, että hän haluaa pieniä suklaita. Eniten se johtuu kuitenkin napeista. Varas äkkäisi napit, kummastelisi ja painelisi niitä. Mitä sitten tapahtuisi? Varsinkin, jos varas painaisi mustaa nappia? Hän kutsuu sitä mielessään syöpänapiksi.

Kun äiti sanoo haluavansa lähteä sunnuntaina kotiin heti aamusta (äiti on rahastonhoitajana naisten hyväntekeväisyysjärjestössä, jolla on tapaaminen sinä päivänä), Gwendy on helpottunut. Kun he pääsevät kotiin, Gwendy vaihtaa jalkaansa vanhat farkut ja menee takapihalle. Hän keinuu hetken rengaskeinussa, sitten hän on pudottavinaan jotakin ja polvistuu kuin etsiäkseen sitä. Oikeasti hän tarkistaa, että kangaskassi on tallella. Se on paikoillaan kätöksässä... mutta se ei riitä. Hän työntää kiireesti kätensä kahden pahkuraisen juuren väliin ja tunnustelee lipasta. Yksi napeista osuu hänen sormiinsa – hän tuntee sen kuperuuden – ja hän vetäisee kätensä pois nopeasti kuin olisi koskettanut hohkaavan kuumaa levyä. Hän on kuitenkin helpottunut. Ainakin siihen saakka kun hänen ylleen lankeaa varjo.

”Haluatko, että annan sinulle vauhtia, kulta?” isä kysyy.

”Ei”, Gwendy vastaa samalla kun nousee jalkeille ja pyyhkäisee polviaan. ”Olen liian iso keinumaa. Taidan mennä katsomaan televisiota.”

Isä halaa häntä, työntää hänen lasejaan ylemmäs nenällä, silittää hänen vaaleita hiuksiaan ja selvittää pari takkua. ”Olet venähtämässä pitkäksi”, isä sanoo. ”Mutta olet silti aina pikkutyttöni. Vai mitä, Gwennie?”

”Näin on näreet, isä”, Gwendy sanoo ja menee sisään. Ennen kuin hän laittaa television päälle, hän katsoo pihalle tiskialtaan takana olevasta ikkunasta (hänen ei enää tarvitse nousta varpailleen tehdäkseen niin.) Takapihalla isä antaa rengaskeinulle vauhtia. Gwendy jää katsomaan, käykö isä polvilleen ottaakseen selvää, mitä hän etsi. Tai katseli. Sen sijaan isä kääntyy ja suuntaa autotalliin, joten Gwendy menee olohuoneeseen, alkaa katsoa *Soul Trainia* ja tanssii Marvin Gayen tahdissa.

PAINAISITKO PUNAISTA NAPPIA?

VIIHDYTTÄVÄ KAUHUTRILOGIA
GWENDY PETERSONISTA,
JONKA HALTUUN ON
USKOTTU LIPAS

SUORAAN HELVETISTÄ.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-5217-9